

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Kolegium Zarządzania i Finansów
mgr Magdalena Barbara Pilichowska

Optimalizacja podatkowa w świetle ekonomicznej analizy prawa podatkowego w Polsce

*Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Eweliny Nojszewskiej
(dr Agata Sielska – promotor pomocniczy).*

Streszczenie

Podatki są bardzo ważną częścią gospodarki i finansów publicznych każdego państwa. Oprócz tego, że są źródłem wpływów do budżetu, determinują zachowania podmiotów na rynku, kształtując w ten sposób rzeczywistość gospodarczą. Z tego względu nie można lekceważyć wpływu podatków na rozwój gospodarczy kraju.

Głównym celem rozprawy doktorskiej była identyfikacja potencjalnych skutków gospodarczych sposobu i zakresu prowadzenia przez Polskę antyoptimalizacyjnej polityki podatkowej. Podjęta została próba wykazania, że nadmierny fiskalizm i brak zrozumienia motywów działań przedsiębiorstw mogą doprowadzić do wielu negatywnych z gospodarczego punktu widzenia efektów. Ilość zorganizowanych w ostatnich latach wydarzeń naukowych poświęconych tematyce walki z optymalizacją podatkową świadczy o znaczeniu i aktualności problemu badawczego. Pierwszym celem użytecznym pracy było wskazanie rekomendacji dla polskiego ustawodawcy oraz organów stosujących prawo podatkowe co do zmian w zakresie prowadzenia polityki podatkowej. Drugim celem użytecznym było zwrócenie uwagi na znaczenie dorobku ekonomicznej analizy prawa w procesie oceny skutków gospodarczych zmian wprowadzanych w polskim prawie podatkowym. W rozprawie doktorskiej weryfikacji została poddana następująca hipoteza główna: „Prowadzenie przez Polskę antyoptimalizacyjnej polityki podatkowej, która nie uwzględnia dorobku nauk ekonomicznych może mieć negatywny wpływ na konkurencyjność i rozwój gospodarczy Polski”.

Rozdział I

Mając na względzie temat i cele rozprawy, rozdział pierwszy został poświęcony różnym ujęciom terminu optymalizacja podatkowa. W pierwszej kolejności opisany został dorobek teorii optymalnego opodatkowania i jej znaczenie przy tworzeniu systemów podatkowych. Następnie opisane zostały różne podejścia w zakresie definiowania optymalizacji podatkowej. Przedstawione zostały również działania organów międzynarodowych związane ze zwalczaniem optymalizacji podatkowej i nieuczciwą konkurencją podatkową między państwami.

Rozdział II

Kolejny rozdział zawiera opis głównych instrumentów wprowadzonych w polskim prawie podatkowym, które mają na celu przeciwdziałanie unikaniu opodatkowania. Dodatkowo pokazane zostały rozbieżności pomiędzy prawem podatkowym a ekonomicznym rozumieniem

pojęć i motywów związanych ze zjawiskiem optymalizacji podatkowej. Za pomocą metody formalno – dogmatycznej, analizy danych zastanych oraz *case study* zweryfikowano pozytywnie hipotezę pomocniczą I.

Rozdział III

Celem rozdziału trzeciego było zweryfikowanie hipotezy pomocniczej II za pomocą metody analizy danych zastanych oraz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI). Pierwsza część stanowi wprowadzenie do zagadnienia ekonomicznej analizy prawa. W kolejnej części opisany został proces stanowienia zmian w prawie podatkowym z wykorzystaniem ocen skutków regulacji (OSR).

Rozdział IV

W rozdziale czwartym, który służył weryfikacji hipotezy pomocniczej III dokonano analizy statystycznej zebranego materiału empirycznego. Analiza została przeprowadzona w oparciu o rozszerzoną postać modelu grawitacyjnego. Na samym początku dokonano próby uporządkowania definicji rozwoju gospodarczego i jego czynników. Wyjaśnione zostało znaczenie funkcji stymulacyjnej podatków w kontekście konkretnych rozwiązań wprowadzonych w prawie podatkowym. Szczególna uwaga została poświęcona BIZ. Za pomocą modelu ekonometrycznego sprawdzono wpływ stóp podatkowych EATR typu *forward – looking* na siłę przyciągania BIZ.

Rozdział V

W rozdziale piątym dokonano analizy potencjalnych skutków gospodarczych prowadzenia przez Polskę antyoptimalizacyjnej polityki podatkowej. Przedstawione zostały implikacje dla teorii oraz implikacje dla praktyki. Na samym końcu wskazane zostały kierunki przyszłych badań.

Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonych badań wykazały, że wbrew pogładowi prezentowanemu przez polskiego ustawodawcę, organy podatkowe oraz sądy administracyjne, z punktu widzenia dorobku nauk ekonomicznych, optymalizacja podatkowa jest racjonalnym, uzasadnionym gospodarczo sposobem działania przedsiębiorstw. Analiza procesu stanowienia prawa podatkowego w Polsce pokazała, że narzędzia ekonomicznej analizy prawa są stosowane przy wprowadzaniu zmian, jednak w ograniczonym zakresie i w kontekście uzasadnienia dla wprowadzenia kolejnych sankcji, a nie przy rzetelnej ocenie potencjalnych skutków gospodarczych. System podatkowy kształtuje efektywne obciążenia podatkowe i ma istotny wpływ na skalę przyciągania zagranicznego kapitału, wpływając tym samym na konkurencyjność i rozwój gospodarczy Polski.